

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18.10.1993, sp. zn. 6 A 69/93, ECLI:CZ:VSPH:1993:6.A.69.1993.1

Číslo: 54/1995

Právní věta: Žalobou proti správnímu rozhodnutí (§ 247 a násl. o.s.ř.) se nelze domáhat přezkoumání rozhodnutí, které bylo v době před účinností zákona č. 65/1952 Sb. předmětem neskončeného řízení před bývalým Nejvyšším správním soudem. Neumožňuje to ani čl. III bod 4 písm. a) a b) zákona č. 519/1991 Sb.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 18.10.1993

Spisová značka: 6 A 69/93

Číslo rozhodnutí: 54

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Přezkum správních rozhodnutí

Předpisy: 99/1963 Sb. § 247 519/1991 Sb. čl. III

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobou podanou proti Ministerstvu vnitra ČR se žalobci domáhali zrušení výměru Ministerstva vnitra z 22. 3. 1948, č.j. B-2623-24/1-1948-II/6, a zrušení rozhodnutí Zemského národního výboru v Praze ze dne 14. 4. 1947, č.j. 864/39-1946, kterými bylo rozhodnuto o konfiskaci majetku firmy H. G., a.s., se sídlem v P. a závodem v B.

V důvodech žaloby uváděli, že citovanými rozhodnutími správních orgánů byl porušen zákon v ustanovení § 1 odst. 1 a 2 dekretu prezidenta republiky č. 108/1045 Sb., o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondech národní obnovy, a dále pak byla porušena ustanovení § 6, § 42, 43, § 46, § 48, § 49, § 68 a § 80 vládního nařízení č. 8/1928 Sb., o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů (správní řízení). Rozpor s citovanými ustanoveními byl v žalobě dovozen kromě zevrubného popisu skutkových okolností zejména z toho, že o věci bylo již před vydáním žalobou napadených rozhodnutí pravomocně rozhodnuto, a to rozhodnutím bývalého ONV Vysoké Mýto ze dne 24. 9. 1946 na VII. plenární schůzi, přičemž toto rozhodnutí vyslovalo, že uvedený majetek firmy H. G. nepodléhá konfiskaci; toto rozhodnutí nabylo právní moci 20. 10. 1946.

Žalobci se nápravy nezákonných rozhodnutí dovolali cestou stížnosti k Nejvyššímu správnímu soudu podle zákona č. 108/1045 Sb. a zákona č. 6/1928 Sb. a stížnost byla u tohoto soudu evidována pod č.j. 1787 s datem doručení 20. 8. 1948. Nejvyšší správní soud však o této stížnosti již nerozhodl a řízení nebylo ukončeno dosud. Žalobci dovozují, že podle čl. III bodu 4a) a b) ustanovení

přechodných a závěrečných zákona č. 519/1991 Sb. (novely občanského soudního řádu) je dána pravomoc soudu ve správním soudnictví pokračovat v tomto neskončeném řízení a žalobou napadené rozhodnutí zrušit.

Tento svůj závěr opírají pak o tvrzení, že dekret č. 108/1945 Sb. je dosud platným právním předpisem a že ve spojení s dalšími blíže neuvedenými právními předpisy lze žádat o soudní přezkoumání správních rozhodnutí podle něho vydaného. Opačný výklad citovaného přechodného ustanovení by podle žaloby znemožnil ukončit dosud neskončená řízení o přezkoumání zákonnosti vydaných konfiskačních výměrů, neodstranil by důvodné námitky o odkladu vykonatelnosti konfiskačních rozhodnutí podle § 17 zákona č. 164/1937 Sb. a rovněž by byl v rozporu se základními ustanoveními občanského soudního řádu) a Listinou základních práv a svobod (srov. ústavní zákon č. 23/1991 Sb.), nehledě na práva zaručená Ústavou i v době konfiskačního řízení.*

Vrchní soud v Praze rozhodl svým usnesením tak, že řízení zastavil a rozhodl také, že žádný z účastníků nemá právo na nákladu řízení a že se žalobcům vrací soudní poplatek.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 247 odst. 1 o.s.ř. se podle ustanovení části páté, hlavy druhé občanského soudního řádu postupuje v případech, kdy fyzická nebo právnická osoba tvrdí, že byla na svých právech zkrácena rozhodnutím správního orgánu a žádá, aby soud přezkoumal zákonnost tohoto rozhodnutí. Podle ustanovení § 244 odst. 3 o.s.ř. se rozhodnutími správních orgánů rozumí rozhodnutí vydaná jimi ve správním řízení, jakož i další rozhodnutí, která zakládají, mění a ruší oprávnění a povinnosti fyzických nebo právnických osob.

Soud nemá pochybnosti o tom, že obě napadená rozhodnutí, tj. rozhodnutí bývalého Zemského národního výboru ze dne 14. 4. 1947 i výměr Ministerstva vnitra ze dne 22. 3. 1948, je třeba považovat za správní akty individuální povahy, dotýkající se práv a povinností právnické osoby. Žalobou naříkaná rozhodnutí před rokem 1952 byla podrobena kognici Nejvyššího správního soudu a pojmově jejich přezkoumání není vyloučeno ani v řízení podle části páté nyní platného občanského soudního řádu (správní soudnictví).

Faktickému přezkoumání však za současné právní úpravy brání skutečnost, že rozhodnutí byla vydána ještě před účinností novely občanského soudního řádu, provedené zákonem č. 519/1991 Sb., kterou byl obnoven institut soudního přezkoumání správních aktů a provedeno tak ustanovení čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (uvozené ústavním zákonem č. 23/1994 Sb.). Zmíněná novela však možnost přezkoumání časově omezila.

Názor žalobců, že podle čl. III, bod 4, písm. a) a b) zákona č. 519/1991 Sb. je možné v řízení, které před Nejvyšším správním soudem v letech 1948 až 1952 nebylo ukončeno, dnes pokračovat a řízení ukončit, není správný.

Podle čl. III, bod 4, písm. a) zákona č. 519/1991 Sb. lze projednávat žalobu podle části druhé hlavy páté jen u těch správních rozhodnutí, jež po vyčerpání opravných prostředků nabyly právní moci dnem účinnosti tohoto zákona, tj. dne 1. 1. 1992. Pod toto ustanovení tedy daný případ nespadá.

Podle písm. b) citovaného ustanovení neplatí omezení podle písm. a), jestliže podle předpisů dosud platných lze požádat o přezkoumání rozhodnutí správních orgánů soudem, když toto rozhodnutí bylo před tím přezkoumáno ve správním odvolacím řízení. Jestliže takové řízení již proběhlo přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, postupuje se v zahájeném řízení podle ustanovení § 247 až § 250k.

K pojmu "dosud platných" je nutno uvést, že právní úprava přezkoumání správních rozhodnutí soudem zaznamenala od roku 1945 podstatné změny. Působnost Nejvyššího správního soudu,

založená zákonem č. 36/1875 ř. z., o Správním soudu, a recipovaná zákonem č. 3/1918 Sb., o Nejvyšším správním soudě a o řešení kompetenčních konfliktů, zanikla zákonem č. 65/1952 Sb. (§ 18 odst. 2), o prokuratuře, kterým byly zrušeny všechny předpisy o správním soudu. To ovšem znamenalo nejen zánik Nejvyššího správního soudu jako instituce, ale také zánik možnosti přezkumu správních aktů soudem.

Přezkum správních rozhodnutí byl poté možný jen podle ustanovení § 394 až § 403 zákona č. 142/1950 Sb. (o.s.ř.), a to jen ohledně rozhodnutí nositelů nemocenského pojištění a důchodového zabezpečení. Od 1. 1. 1953 tak mohly být (tzv. "obecným") soudem přezkoumány v řízení o opravných prostředcích jen výměry Ústřední národní pojišťovny a Státního úřadu důchodového zabezpečení, pokud řízení o opravných prostředcích nebylo upraveno jinak (srov. § 394 a násl. zákona č. 142/1950 Sb. ve znění zákona č. 68/1952 Sb.).

Pravomoc soudu k přezkoumávání rozhodnutí jiných orgánů a tedy rozšíření shora uvedené úpravy bylo ve velmi úzkém rozsahu provedeno až zákonem č. 99/1963 Sb. (občanským soudním řádem), který v ustanovení § 244 a násl. upravil postup soudu při přezkoumávání rozhodnutí jiných orgánů. Jemu však byla podrobena pouze rozhodnutí, u nichž to výslovně stanovil zákon, nikoli tedy všechna rozhodnutí. Mezi rozhodnutí jiných orgánů přezkoumatelná podle občanského soudního řádu, platného do 31. 12. 1991, však napadená rozhodnutí nespadala.

Proto dospěl soud k závěru, že rozhodnutí, napadená žalobou, nemohla být podle předpisů platných k 31. 12. 1991 soudem přezkoumávána.

Omezení podle písm. a) bod 4 čl. III zákona č. 519/1991 Sb. neplatí tedy v případech, kdy rozhodnutí správního orgánu po vyčerpání opravných prostředků ve správním odvolacím řízení nabylo právní moci i před účinností tohoto zákona, a zákon platný pro řízení, v němž bylo rozhodnutí vydáno, umožňoval před datem 31. 12. 1991 přezkoumání tohoto rozhodnutí postupem podle ustanovení § 244 a násl. o.s.ř. ve znění k tomuto dni účinném.

Výklad, z něhož žalobci vycházejí, není tedy správný a napadená rozhodnutí není možné nyní přezkoumat. Bez výslovného zákonného ustanovení nelze samozřejmě ani v řízení zahájeném u Nejvyššího správního soudu v roce 1948 pokračovat, neboť z žádného ustanovení zákona nelze dovodit, že by dnem 1. 1. 1953 bylo snad řízení u Nejvyššího správního soudu přerušeno.

Nezbylo proto, než řízení zastavit podle ustanovení § 250d odst. 3 o.s.ř., neboť žalobou uvedená rozhodnutí jsou z přezkumu vyloučena. Pro úplnost je nutno poznamenat, že soud po tomto zjištění již neodstraňoval vady žaloby, spočívající zejména v pochybnostech o právní existenci druhé žalobkyně (a. s. H. G.) i v tom, že druhá žalobkyně neudělila advokátu plnou moc a z ničeho není zřejmé oprávnění prvního žalobce za druhou žalobkyni jednat.

Pokud mají žalobci za to, že jejich vlastnické právo (např. nárok jako zákonných dědiců) nezaniklo, neboť bylo odňato v rozporu s platnými právními předpisy, musí se svého práva domáhat jinými právními prostředky než správní žalobou.

Protože řízení bylo podle ustanovení § 250d odst. 3 o.s.ř. zastaveno, nebylo žádnému z účastníků přiznáno právo na náhradu nákladů řízení (§ 250k odst. 1 /a contrario/ o.s.ř.). K zastavení řízení došlo ještě před jednáním a před rozhodnutím ve věci samé a soud proto podle zákona o soudních poplatcích a poplatku za výpis z rejstříku trestů, rozhodl o vrácení celého soudního poplatku.

Poznámka pod čarou:

*) Viz jeho znění vyhlášené pod č. 240/1993 Sb.